

MAKTABGACHA TA'LIM YOSHIDAGI BOLALARGA INGLIZ TILINI O'QITISHNING SAMARALI USULLARI

Shonazarov Shahzod Fozil o'g'li

SamDCHTI talabasi

Xolboyev G'olibjon Abriy o'g'li

SamDCHTI talabasi

Annotatsiya: *Ushbu ilmiy maqolada maktabgacha ta'lim yoshidagi bolaarning til ko'nikmalarini rivojlantirish yo'llari hamda ingliz tilini o'rgatish usullari haqidagi ma'lumotlar keltirilgan.*

Kalit so'zlar: *qobiliyat, idrok, nutqiy birliklar, til o'rganish ko'nikmasi, taffakur, o'yin metodi, musiqadan foydalanish*

Chet tilni o'rganish maktabgacha yoshdagi bolalar yoshidan boshlashning afzalligi bola qancha yosh bo'lsa, uning so'z boyligi shuncha kamroq bo'ladi. Ammo shu bilan birga uning nutqini egalashga bo'lgan ehtiyojlari ham kamroq bo'ladi: kichik bolada aloqa sohalari katta yoshdagilarga qaraganda kamroq, u hali murakkab aloqa muammolarini hal qilishi shart emas. Bu shuni anglatadiki, u chet tilini o'zlashtirganda, ona tili va chet tillaridagi imkoniyatlar orasidagi juda katta farqni sezmaydi va uning muvaffaqiyat hissi sezishlari yorqinroq bo'ladi. Maktabgacha yoshdagi bolalarga chet tilini o'qitish - bu maktab o'quvchilari va kattalarga qaraganda mutlaqo boshqacha uslubiy yondashuvni talab qiladi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida uslubiy jihatdan nochor tashkil etilgan ingliz tili mashg'ulotlari bolalarda uzoq vaqt davomida chet tilidan nafratlanishni va o'z qobiliyatlariga bo'lgan ishonchsizlikni hosil qilishi mumkin. Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan faqat tajribali mutaxassislar ishlashi kerak.

Maktabgacha yoshda, ingliz tilini o'qitishda, bolalar asta-sekin kommunikativ kompetentsiya asoslarini rivojlantiradilar, bu ingliz tilini o'rganishning dastlabki bosqichida quyidagi jihatlarni o'z ichiga oladi:

- fonetik nuqtai nazardan to'g'ri takrorlash qobiliyatini ya'ni inglizcha so'zlarni o'qituvchidan so'ng ya'ni to'g'ri talaffuz qilishni bosqichma-bosqich shakllantirish;
- inglizcha so'zlarni o'zlashtirish, birlashtirish va faollashtirish;
- ma'lum miqdordagi sodda grammatik tuzilmalarni o'zlashtirish, izchil bayon tuzish.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda chet tiliga nisbatan ijobiy psixologik munosabatni yaratish kerak va bunday ijobiy motivatsiyani yaratish usuli o'yin hisoblanadi. Chet-tili mashg'ulotlarini o'tkazishning o'yin shakli til ko'nikmalarini va nutq qobiliyatlarini o'zlashtirish uchun qulay sharoit yaratadi. O'yin faoliyatida bolalarning o'z imkoniyatlariga ishonish qobiliyati chet tilida nutq uchun tabiiy turtki berishga, hatto eng oddiy iboralarni ham qiziqarli va mazmunli qilishga imkon beradi.

Chet tilini o'qitishda o'yin faoliyati ta'lim faoliyatiga zid emas, balki u bilan organik ravishda bog'liqdir.

Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolaarga chet-tilini o'qitishda quydagi o'yinlardan foydalanish tavsiya etiladi.

1. Vaziyatli o'yinlar
2. Raqobatbardosh o'yinlar
3. Ritmik-musiqiy o'yinlar
4. Badiiy-ijodiy o'yinlar

Vaziyat o'yinlar-u yoki bu sabablarga ko'ra aloqa vaziyatlarini simulyatsiya qiladigan rol o'ynash o'yinlarini o'z ichiga oladi. Rol o'ynash - bu bolalarning muayyan rollarni bajarishi, turli xil hayotiy vaziyatlar o'ynaladigan o'yin faoliyati hisoblanadi. Masalan: sotuvchi-xaridor, shifokor-bemor, aktyor va uning muxlislari va boshqalar.

Raqobatbardosh o'yinlar-lug'at va savodxonlikni targ'ib qiluvchi ko'pgina o'yinlarni o'z ichiga oladi. Bunday o'yinlarda g'oliblikni, til materiallarini eng yaxshi o'zlashtirgan bolalar qo'lga kiritadilar. Bu turdagi o'yinlarga krossvordlar, kim oshdi savdolari, lingvistik vazifalar bilan stolda chop etilgan o'yinlar, buyruqlarni bajarish.

Ritmik musiqa o'yinlari - bu har qanday an'anaviy o'yinlardan farqli ravishda masalan sheriklar tanlovi bilan raqs tushadigan o'yinlar bo'lib, bu muloqot qobiliyatlarini o'zlashtirishga emas, balki nutqning fonetik va ritmomelodik jihatlarini yaxshilashga va til ruhiga botish uchun yordam beradigan o'yinlar hisoblanadi.

Badiiy yoki ijodiy o'yinlar –bunday o'yinlar bolaning badiiy ijod chegarasida turgan faoliyat turi bo'lib, bunday o'yinlar orqali bolalarning ichki dunyosini kashf qilish mumkin.

Ular o'z navbatida 3 ta kichik o'yin turlariga bo'linadi.

1. Dramatizatsiya
2. Nozik o'yinlar
3. Og'zaki va ijodiy

Maktabgacha yoshdagi bolalarga chet-tilini o'qitish mashg'ulotlari uchun foydalaniladigan o'yinlar quydagi talablarga javob berishi lozim.

- O'yinni boshlashdan oldin quyidagi savollarga javob bering: o'yin maqsadi nima, bola unda nimani o'rganishi kerak? U qanday nutqiy harakatni bajarishi kerak?
- Ushbu savollarga javob bergandan so'ng, qiziqarli vaziyatni o'ylab toping.
- Tanlangan vaziyatni bolaga darhol uni qabul qiladigan tarzda qanday tasvirlash kerakligini o'ylab ko'ring ...

Maktabgacha yoshdagi bolalarga chet-tilini o'rgatishning eng mashhur usullaridan yana biri axborot-kommunikatsiya usullaridan foydalanishdir. Kompyuter texnikasi, multimedia, audio va videodan to'g'ridan-to'g'ri ta'lim faoliyatida hikoyalar, ertaklar, kognitiv materiallardan foydalanish ta'limni individualizatsiya qilishga va maktabgacha yoshdagi bolalar nutq faoliyati uchun motivatsiyani rivojlantirishga yordam beradi. Maktabgacha yoshdagi bolalari uchun ingliz-tilidagi ertak, hikoya yoki

o'quv filmlarini tinglash yoki tomosha qilish ancha qiziqroq. Bolalar juda tez tilning semantik asoslarini anglaydilar va o'zlari gapira boshlaydilar. Agar o'qitishda to'liq immersiya usuli qo'llanilsa. Ushbu usul bolaning chet tili bilan muntazam va chuqur aloqasini nazarda tutadi. Bolaning ong osti g'ayrioddiy va sezgir bo'lib, hatto aniq natijalar hozir ko'rinmasa ham, bir-ikki yil ichida bolaning g'ayrioddiy rivojlangan lingvistik qobiliyatlari yuzaga chiqishi mumkin. Maktabgacha yoshdagi bolalarga chet-tilini o'qitishda foydalaniladigan axborotkommunikatsiya usullaridan biri multafilmlardir.

Multafilmlar - ingliz tilini o'qitishda eng yaxshi yordamchi hisoblanadi. Bolalar multafilmlarni yaxshi ko'radilar va ularni ketma-ket tomosha qilish ularga pozitiv kayfiyat bag'ishlaydi. Shuning uchun ingliz tilidagi multafilmlar bir vaqtning o'zida bolalarning pozitiv-komunikativ sifatlarini shakllantirish bilan birga chet tilini o'rgatishning ko'plab muammolarini hal qilishga yordam beradi:

- bolada "nima uchun bu so'zlarni o'rganish kerak" degan savolga o'rin bo'lmaydi;
- u multfilm tomosha qilishga qiziqadi va belgilar iboralarini takrorlashni yaxshi ko'radi;
- multafilmlar bolaga nafaqat yangi so'zlarni o'rganish, balki inglizcha nutq tovushlarini o'rganishda ham yordam beradi;
- takrorlash - agar bolaga multfilm yoqsa, u xuddi shu multfilmni yoddan o'rganmaguncha qayta-qayta ko'rishga intiladi;

Shunday qilib, maktabgacha yoshdagi bolalarga chet-tilini o'qitishda o'yin texnologiyasidan foydalanish va axborot-kommunikatsiya usullaridan foydalanish bolalarning proksimal rivojlanish zonasiga yo'naltirilgan bo'lib, pedagogik maqsadni bola uchun jozibali faoliyat motivi bilan birlashtiradi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Galskova N.D. Nikitenko Z.N. Chet tillarni o'qitish nazariyasi va amaliyoti. boshlang'ich maktab: uslubiy qo'llanma. -M.: Airis-press, 2004.
2. Guseva L.P. Biz o'ynaymiz, o'qitamiz, o'zlashtiramiz - biz ingliz tilini bilishni xohlaymiz. - Rostov n / a: Feniks, 2009 y.
3. Zemchenkova T.V. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ingliz tili. - M.: VAKO, 2008 yil.
4. Trofimova G.S. Chet tillarni o'qitishning pedagogik asoslari (Subaktika didaktikasi). - Izhevsk: Udmurt universiteti nashriyoti, 1999 y.
5. Kozina S.V. Ingliz tilida maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ta'til. - M.: TC Sphere, 2008 yil.